

Aki Tetri

31.05.2022

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan kirjallisen asiantuntijalausunnon pyyntö Tulevaisuusvaliokuntien maailmankokoukseen 12.-13.10.2022 (asia: O 79/2019 vp Tulevaisuusvaliokuntien maailmankokous)

Lausunto käsiteltävistä kysymyksistä Tulevaisuusvaliokuntien maailmankokouksessa

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta (TuV) järjestää Tulevaisuusvaliokuntien maailmankokouksen Helsingissä 12. – 13.10.2022 (asia: O 79/2019 vp Tulevaisuusvaliokuntien maailmankokous). THL kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksensa kysymyksistä, joita tulevaisuusvaliokunnat käsittelevät kokouksessaan.

THL:n tekemät kysymysehdotukset ovat alla paksunnettuna. Jokaisen kysymysehdotuksen alla on esitetty perustelut kullekin kysymykselle.

1. *Minkälaisia toimenpiteitä ja muutoksia on tapahduttava, jotta kykenemme riittävässä määrin sekä 1) sopeutumaan ilmastomuutokseen, 2) hillitsemään ilmastomuutosta että 3) vähentämään jo nyt ilmakehässä olevia kasvihuonekaasupäästöjä?*

Ilmastomuutos on eksistentiaalinen kysymys nykymuotoisen sivilisaation jatkumisen kannalta. Vaikka globaalit päästöjen vähentämistoimet osoittautuisivat tehokkaiksi, jonkinasteinen ilmastomuutos on väistämätön ja siihen tulee reagoida usein samanaikaisin toimenpitein kaikilla toimialoilla. Ilmastomuutoksen vaikutukset ovat suoria tai välillisiä erilaisten kansainvälisten heijastevaikutusten kautta. Monilla toimialoilla keskeisempiä ovat välilliset vaikutukset, jotka liittyvät esimerkiksi kansainvälisten toimitusketjujen häiriintymiseen.

Ilmastomuutoksen seurauksiin on varauduttava ja sopeuduttava, koska siitä aiheutuvat haitat ja niiden kustannukset ovat mittavat. Varautuminen ja sopeutuminen ovat kustannustehokkain tapa toimia ilmaston muuttuessa ja ne lisäävät yhteiskunnan muutosjoustavuutta (IPCC 2022).

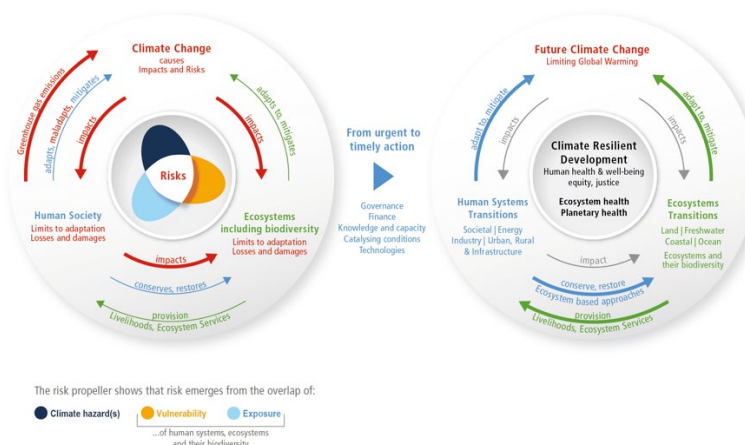
Aki Tetri

31.05.2022

From climate risk to climate resilient development: climate, ecosystems (including biodiversity) and human society as coupled systems

(a) Main interactions and trends

(b) Options to reduce climate risks and establish resilience

Kuvan lähde: [IPCC, 2022: Summary for Policymakers \[H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, M. Tignor, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem \(eds.\)\]. In: Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change \[H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem, B. Rama \(eds.\)\]. Cambridge University Press. In Press, s. 8.](#)

Tämän lisäksi ilmastonmuutosta tulee hillitä sekä vähentämällä ilmakehään syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä, että poistamalla niitä ilmakehästä. Viive hillintatoimien aloittamisessa näkyy taloudellisen kasvun heikkenemisenä ([Sanderson & O'Neill 2020](#)). Sekä sopeutumista että hillitsemistä on tehtävä samanaikaisesti, jotta pystytään minimoimaan ilmastonmuutoksen haitalliset seuraukset ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnille sekä taloudelle.

2. Kuinka voimme 1) toisaalta ennaltaehkäistä tulevia pandemioita ja 2) toisaalta reagoida mahdollisiin tuleviin pandemioiden järjestelmällisemmin ja tehokkaammin ja ilman, että mahdollisten pandemioiden syntyessä yhteiskuntia tarvitsee täysin sulkea? Minkälaisia globaaleja investointeja ja järjestelmäuudistuksia tämä edellyttää?

COVID-19-pandemia muistutti, kuinka valtavia seurauksia pandemioiden voi olla. Pandemioiden mahdollinen taloudellinen, inhimillinen ja sosiaalinen hinta on tullut kaikille selväksi - se on valtava. Pandemioiden puhkeamisen todennäköisyyteen voidaan kuitenkin vaikuttaa. Onkin tärkeää pohtia, minkälaiset toimet olisivat tehokkaimpia tulevien pandemioiden ennaltaehkäisemiseksi. Entä kuinka tällaiset toimenpiteet saadaan toteutettua?

COVID-19-pandemia myös osoitti, että yhteiskuntien reaktiot pandemioiden saattavat olla hyvinkin tehottomia, jos tarkastellaan käytettyjen resurssien suhdetta saavutettuun terveyshyötyyn. On tärkeää, että tulevaisuuden poliittisissa toimenpiteissä otettaisiin huomioon myös muita kuin välittömiä, lyhyen ajan näkökulmia. Tästä syystä on erittäin tärkeää tarkastella, miten tuleviin pandemioiden voitaisiin, yhteiskunnasta riippumatta, reagoida yhdenmukaisemmin, järjestelmällisemmin ja tehokkaammin - ilman, että yhteiskuntia tarvitsee täysin sulkea.

Aki Tetri

31.05.2022

3. Kuinka pystymme torjumaan valeutisia ja -tietoa, mukaan lukien valtiollinen propaganda, tehokkaasti ja kestävästi?

Yhteiskunnan polarisoituminen ja kuplautuminen ovat trendejä, joita harva kiistää yhteiskunnissamme. Polarisoituminen synnyttää yhteiskuntiin sisäisiä jakolinjoja ja saattaa aiheuttaa poliittista epävakautta, mikä nähtiin mm. Yhdysvalloissa Capitol Hillin tapahtumissa tammikuussa 2021.

Kiristynyt maailmanpoliittinen tilanne on myös aktivoinut valtiollisia toimijoita informaatiovaikuttamisessa ja jopa informaatioisodassa, ja monet julkiset toimijat ovat reagoineet valeutisten ja -tiedon uhkaan päättäväisesti. Esimerkiksi EU on sitoutunut suojelemaan yhteiskuntaa, kansalaisia ja vapauksia hybridiuhkilta, myös virheellisiltä tiedoilta ja disinformaatiolta, kuten vuosien 2019–2024 strategisessa ohjelmassa korostetaan.

4. Kuinka nähtävillä olevat väestörakenteen muutokset tulevat vaikuttamaan yhteiskuntaamme ja maailman tilaan?

Väestörakenteella on valtavia vaikutuksia niin yksittäisiin yhteiskuntiin kuin globaalistikin. Väestökehitys kytkeytyy voimakkaasti niin talouskysymyksiin, ympäristökysymyksiin kun julkisen hallinnon kykyyn suoriutua velvoitteistaan. Samaan aikaan on nähtävissä, että eri mantereilla ja eri maissa on ennustettavissa hyvin erilaista demografista kehitystä. On erittäin tärkeää pyrkiä tunnistamaan tulevien demografisten muutosten erilaiset skenaariot, skenaarioiden taustalla vaikuttavat tekijät ja väestörakenteen muutosten mahdolliset vaikutukset yhteiskuntaan. Näin pystymme varautumaan tuleviin haasteisiin - globaalisti ja kansallisesti.

5. Minkälaisia muotoja globaali eriarvoistumiskehitys voi saada, ja miten kehitystä voitaisiin tukea oikeaan ja sosiaalisesti kestävämpään suuntaan?

Eriarvoisuuden vähentäminen on yksi YK:n kestävä kehityksen tavoitteista. Eriarvoisuuden on muun muassa nähty haittaavan talouskasvua, vaikuttavan negatiivisesti ihmisten terveyteen ja vaikuttavan jopa kuolleisuuteen. Ei kuitenkaan ole itsestään selvää, että eriarvoisuus tulee vähenemään globaalisti. Vaikka eriarvoisuuden vähentämisen tavoite on kirkas ja laajasti jaettu, on tärkeää muodostaa yhteinen kuva siitä, kuinka sinne päästään. Mitkä tekijät lisäävät, mitkä vähentävät eriarvoisuutta? Minkälaisiin toimenpiteisiin on tärkeää keskittyä?

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja

Mia Nykopp